

رۆلی بهرنامه خواردن سازیه کانی کهناله کوردیه کان

له گه شه پیدانی هونهری خواردن سازى لای ژنان (تویژینه وهیه کی رۆپۆیه)

بناز حه رشید حسن

بهشی راگهیاندن، کۆلیجی زانسته مرۆفاییه تییه کان ، زانکۆی سلیمانی، سلیمانی، عێراق

Banaz.hassan@univsul.edu.iq

الملخص:

هذا البحث بعنوان (دور برامج الطبخ في القنوات التلفزيونية الفضائية الكوردية على فن الطبخ على المرأة) ، تم دراستها من قبل الباحثة ، هذا البحث يتكون من مشكلة البحث وتساؤلاتها وأيضاً هدف و أهمية البحث ، واستخدمت الباحثة استمارة الاستبيان كأداة لجمع المعلومات من المبحوثات ، وأيضاً قامت الباحثة بأخذ موظفوا جامعة السلیمانیة فقط النساء كعينة البحث التي عددهم (115) شخص ، ولكن بعد توزيع الاستمارة الباحثة استخدمت (108) استمارة بسبب التلف والشطب بعض منهم ، وإيضاً جانب الميداني أو العملي للبحث يتكون من الجداول وعرض التكرارات بنسبة مئوية و علقت عليها الباحثة وبعد ذلك ظهور استنتاجات البحث و تم الكتابة اقتراحات والتوصيات البحث ، كما ظهر في البحث أن نسبة المرأة التي تتابعون برامج الطبخ 83.78 ، كما ظهر الدوافع تحضير الطبخ وهو تحضير الاكل جديد بنسبة 21.1% ، وإيضاً تتابعون برنامج (ضيذبركي في قناة كوردماكس شو) بنسبة 55.9 ، وبشكل عام هذه البرامج يتعلمهم تحضير الاكل جديد بنسبة 57.0 ، ولذلك ظهرت النتيجة تحليل اسباب تأثير دور السؤال تشجيع البرامج على تحضير المائدة بشكل جذاب ظهرت بنسبة 0.74 وهذا اشارة الى قوة تأثير في مكونات الاولى ، وأيضاً كما بينت النتائج استخدام بعض الاكلات لتحضير الطعام او للطبخ لن استخدمواها من قبل بنسبة 0.72 ،

پوخته:

ئهم تویژینه وهیه بهناویشانی (رۆلی بهرنامه خواردن سازیه کانی کهناله کوردیه کان له سهر هونهری خواردن سازى لای ژنان)ه، که تویژهر کارى له سهر کردوه ، تویژینه وهیه که خۆی له کیشو ئامانج و بایهخ و سنوری تویژینه وهیه وههروه ها فورمی راپۆی تبابه کارهاتوه وهک که ره سهی ئامرازى کۆکردنه وهی زانیاری ، کۆمه ل و مشتیهی تویژینه وهیه کهش له فهرمان بهرانی رهمگه زی مئ له زانکۆی سلیمانی وهه رگه راوه که خۆی له (115) که سدا دا ده بینینه وهیه به لام دواى دابهشکردنی فورمه کان وهگه رانه وهی بۆتویژهر (7) فورم ههژماردنه که را به وهی نهگه راندنه وهیه باش پر نه کردنه وهیه بۆیه کار له سهر (108) فورم که را ، ههروه ها بهشی مهیدانی ش خۆی له چه ندين خسته دا ده بینینه وهیه وه دواتر چه نده رنه نه جامة ک خراوته روه ، وه دواتریش بهر اسپارد وه پيشنیا ر چه نده خالیک خراوته روه ، کیشیهی ئهم تویژینه وهیه بۆمه به ستهی ئه وهیه بز انریت تاجه نده ژنان وهک مشتیهی تویژینه وهیه سهیرى بهرنامه کانی حواردن سازى ده که ن و رۆلی هیه له سهریان بۆ ئاماده کردنی حواردن و ، ده رکه وتوه که ریهی 83.78 یه ، وه ئه پالنه رانهی وایان لیده کات سهیری به که ن دروست کردنی حواردنی نوئ 21.1% وه زیاتر بینهری بهرنامه ی چێز برکین به ریهی 55.9 ، وه ئه وه بهرنامه نه فیهی دروست کردنی حواردنی نوئیان ده کات به ریهی 0.57 بۆیه له ئه نه جامة شیکاری هۆکاره کانی کاریگه رى رۆلی پر سيارى ئه وه بهرنامه یه هانیداویت حواردن برا زینیه وهیه 0.74 ، ههروه ها به ریهی 0.72 پر سيارى هه ندئ خۆراکیان به کاره یه ناوه که پیشتر به کاریان نه هیه ناوه بۆ حواردن ئاماده کردن که ئه مهش ریه یه کی به رزه له پیکهاته ی یه که مدها ، ههروه ها به ریهی 63.4 پنیان وایه که بۆ کرینی خۆراک و که ل و په ل تیچوی هیه واتا هانیا ن ده دات که بیکه رن .

Abstract:

This research is entitled: The Role of cooking Programs in Kurdish TV Channels on the development of cooking art on Women. The study was conducted by the researcher. This research consists of the research problem and its question, as well as the purpose and importance of the research. The researcher used the questionnaire form as a tool for collecting information from the respondents. The researcher took the employees of the University of Sulaymaniyah only women as the sample of the number of (115) people, but after the distribution of the form researcher used (108) form because of damage and write off some of them, and also field or practical side of the research consists of tables and the recurrence of the percentage and commented by the researcher and The results of the research were written and the suggestions and recommendations were written. The research shows that the percentage of women who follow the cooking programs is 83.78. The reasons for preparing the cooking are preparing the food by 21.1%. Also, 55.9, and in general these programs learn to prepare food is new by 57.0, and therefore the result emerged Analysis of the causes of the role of the question of encouraging the programs to prepare the table attractively appeared 0.74 This is a reference to the strength of the effects of the first components, and also the results showed the use of some foods to prepare food or The cooking will not be used N by 0.72,

پیشہ کی:

راگهياندن ومک چمکيکي دووسره لهژيانی تاکهکاندا واتا نهگړ بهاشی بهکاربیت دمتوانیت رڼلی گهوره ببینیت له ژبانی بینرو ببیسرو خوینهرمکاندا ، بهلام نهگړ بهخراپیش بهکاربیت نهوا دمتوانیت رڼلی خراب ببینیت لهژبانیاندا بویه نههمش دمکویتهسهر نهوکسانه ی که سیاستی کهنالهمکان دادمهتن و بهرنامهکان دادمهژن تاچند نهوه لهبهرچاودهگړن که بینروببیسرو خوینهر حمزوارمزومکانیان چیهو چیان دهویت چونکه تاکهکان له جوړهها توژی ناوکومل پیکدیت و جوړهها حمزوارمزو هیه بو تیرکردنی ، نههمش لهوا نهکرهکاندا رنکدهداتوه لهبهرنهوهی راگهياندن چندن نهکر ورڼ لهخودهگړیت لهژبانی تاکهکاندا ومک نهکی پیدانی زانیاری و هوال و شیکردنهوهی هوال ناراستهکردن و کاتبهسربردن و پهرومردو فیرکردن وچاودیریکردنی کاری حکومت و بهدواداچون بو دمرخستنی کتیشهکانی کومل و چارهمسرکردنی نهوکیشانه ، له رڼی پرؤسهیهکوه کهنهویش گهشپیدانه بهناییت لهو ولاتانهی دهیانویت بهروپیشکوهتن هماغوبنین باتایهتیش له رڼی نامرازمکانی راگهياندنهوه ، تلهفریونیش ومک پهکیک له نامرازه گرنهگهکانی راگهياندن که بههوی تاییمتمندیهکانیهوه و بهدنگ ورمنگیهوه ومک نامرازیکی گرنهگ رڼل دهیینیت لهژبانی تاکهکانداو له رڼی بهرنامهکانیهوه دمتوانیت بینهریکی زور بوخوی راکیشتیت ، پهکیکیش لهوبهرنامانهی که دمتوانیت نهونهکره گرنهگ ببینیت بهرنامهی خواردنسازیه ، واتا نهوبهرنامانهی که تیایدا خواردن دروستدهکړیت ، تیایدا دهکړیت چوښتی نامادهکردنی خواردنی نوئ بو بینر بخړیتهروو همرهها باس له لایهنی تهندروستی و پاک وخاوینی و زورشتیر بکړیت ، هر بویه نهه بابته بووه بیروکهی نهجامدانی توژیینهویهک بو توژی نه نهجامی بدات ، نهه توژیینهویهله سئ بهش پیکدیت ، بهشی یهکم له چوارچینهوی توژیینهوه که خوی له کیشو نامانج و گرنگی و سنوری توژیینهوهو مشتمو کوملی توژیینهوهو نهو نامرازه که زانیاریهکانی پی کودهکړیتهوه ، بهشی دووم که خوی له لایهنی تیوریدا دهیینیتهوه که باسکردنه له بهرنامو بهرنامهی گفتوگوی رهگرمکانی بهرنامو بیردوژی داهنیان کهبیردوژیکی گرنهگ له راگهياندندا وهندئ باسیتر ، بهشی سنیهمیش خسته روی نهجامهکانه دواتریش دمرنجام و پښنیارو راسبارده دمخړیته روو.

کیشہی توڙینہوہ :

بیرۆکه‌ی توێژینهوه له بنه‌آلیه‌وه نایه‌ت ، هه‌تا به‌ته‌آلیش کۆتایی نه‌یه‌ت ، ئهو تاییه‌تمهن‌دییه سه‌رمکییه‌ی توێژینه‌وه‌ی زانستی جیا‌ده‌مکاته‌وه بونی کیشه‌ی گرنگ و دیار یکراره پوێستی به‌ توێژه‌ریکه تا درسه‌ی بکات و لایه‌نه‌کانی شیبیکاته‌وه تا بتوانریت چاره‌سه‌ری بو‌ بدۆزدرته‌وه الحجاب، 2006، 31 . لهم توێژینه‌وه‌یدا دياره توێژه‌ر هه‌ست به‌بونی کیشه‌یه‌ک ده‌کات ئه‌ویش رو‌لی به‌رنامه‌کانی خواردن‌سازیه‌یه له‌م‌دانی زانیاری به‌ژنان ،بو‌یه له‌مه‌ند پر سبار یکدا ده‌بخه‌نه روو .

1- تاجمند ژنان سیرى ئوبەرنامانه دهكهن؟ زیاتر سیرى کام بهرنامهیه دهكهن؟

2- پألنهرمکانی سیرکردنی ئوبەرنامانه چین؟

3- ئهو بهرنامانه هانیداون (خواردن برازیننهوه وکهل وپهلی نوئ بو دروستکردنی خواردنی نوئ بکرن)؟

4- ئهو بهرنامانه هانیداون شتووازی ئامادهکردنی خواردن بگورن؟ و خواردنی نوئ دروستیکهن؟

5- رادهی وهرگرتهی زانیاری لهسهر جوړی خواردنهکان چهنده؟ وهزانیاری تهندروستیان دههاتی؟

6- ئهو بهرنامانه بونهتههوی ئهوهی گرنگی بهپاک وخواوینی بهن؟

7- ئایا هانیداون بو کرینی کهرسهی خواردنسازي؟

8- ئایا ئوبهرنامانه تیچوی ههیه بو کرینی کهرسهی خواردن؟

گریمانهی توئزیننهوه: نهم توئزیننهوهیه گریمانهیهکی ههیه ئهویش:

- بونی روئی بهرنامهخواردنسازیهکانه لهسهر ژنان به بونی کاریگهری بههیزه لهلایهن ئوبهرنامانهوه لهسهر ژنان .

نامانجی توئزیننهوه: نهم توئزیننهوهیه ئامانجی خوئی ههیه بویه توئزهر بهپووستی زانیوه ئهجمای بدات خوئی لهچهند ئامانجیکدا دهبینننهوه :

1- زانیینی رادهی بینینی ژنان بو بهرنامه خواردنسازیهکان و زیاتر بینینی کام بهرنامهیه .

2- زانیینی پألنهرمکانی سیرکردنی ئوبهرنامانه

3- زانیینی رادهی ئهو بهرنامانه هانیداون (خواردن برازیننهوه وکهل وپهلی نوئ بو دروستکردنی خواردنی نوئ بکرن)

4- زانیینی رادهی گورینی شتووازی خواردن و دروستکردنی خواردنی نوئ .

5- زانیینی رادهی وهرگرتهی زانیاری لهسهر جوړی خواردنهکان و پیدانی زانیاری تهندروستی .

6- زانیینی رادهی گرنگیدان بهپاک وخواوینی .

7- زانیینی رادهی هاندان بو کرینی کهرسهی خواردنسازي

8- زانیینی رادهی تیچوی ئوبهرنامانه بو کرینی کهرسهی خواردن .

گرنگی توئزیننهوه: ههمو توئزیننهوهیهکی ئامانجی ههیه تا بههوی زانستی ههیتت ،مههست له توئزیننهوه هوکاریکه وا له توئزهر دهکات ئهو توئزیننهوهیه بکات ، ئامانجی ههر توئزیننهوهیهکی رونهکردنهوهی بوچی توئزهر ئهو توئزیننهوهیه دهکات؟ ئهیهوی بهچی بکات (نغس المیدر ،39) ، نهم توئزیننهوهیه گرنگه که خوئی لهچهند گرنگیهکدا دهبینننهوه :

1- گرنگه بو بهرنامهکهو گرنگی ئهوجوره بهرنامانه لای ژنان .

2- گرنگه بو کهئالهکه لهرووی بهرهمهپناتی بهرنامهی تهلهفزیونییهوه .

3- گرنگه بو بواری زانستی و بونی توئزیننهوهکه یهکیکه لهتوئزیننهوه نوئکان لهسهر نهم بابتهه .

کۆمهڵ و مشتیهی توئزیننهوه: کۆمهڵی نهم توئزیننهوهیه بریتی یه له ژنانی فهرمانبهرانی زانکۆی سلیمانی بهلام لهبهر ئهوهی لهرووی ژمارهوه زورن نهتوانرا ههموی وهرگیریت بویه لێردها پشت به وهرگرتهی مشتیه بهسترا بهشتیهی ههرمهکی بویه مشتیهی نهم توئزیننهوهیه بریتی یه له (115) کهن .

میتودی توئزینیهوه: ریبازیکی لیکۆلینهوهی زانستیه بۆ بارورموشی بواره جیاجیاکانی کۆمهڵگه ، میتودی ئهم توئزینیهوهیه وهسفی به لهجۆری روپیوی ، لهبهرئیهوهی ئهم میتوده باشتترین میتوده بهکاربهێنریت بۆ ئهم توئزینیهوهیه و هینانهدی ئامانجهکانی ، چونکه تیايدا رای ژن و مردهگیریت وانا روپیوییه .لهلایهن وهلامدهرموهکان (بۆکانی ، 2016، 85 .

ئامرازى توئزینیهوه: سروشتى توئزینیهوه و بهکارهینانى میتودی توئزینیهوه توئزهران پشتیان به بهکارهینانى فورمى راپرسى بهستوه وهک ئامرازىکی کۆکردنهوهی زانیاری که بریتی یه له "فورمیک که کۆمهڵیک پرسیار لهخۆدهگریت و وهلام دهریتیهوه لهلایهن وهلامدهرموهکان (الجوده ، 1997 ، 137) ، ئامرازى بهکارهیناوى ئهم توئزینیهوهیه بریتی یه له دروستکردنى فورمى راپرسى لهبهر ئیهوه باشتترین ئامرازه بۆ کۆکردنهوهی زانیارییهکان و هینانهدی ئامانجهکان کهخۆی له چهند پرسیارریکدا دهبینیتیهوه .

سنورى توئزینیهوه: سنورى توئزینیهوه ههنگاوێکی گرنگه له ئهنجامدانى توئزینیهوه دا کهخۆی له چهند سنورىکدا دهبینیتیهوه :

1-سنورى کات بۆ توئزینیهوه له 1-11-2018 تا 15-3-2019.

2-سنورى شوین : زانکۆی سلیمانی له شارى سلیمانی .

3- سنورى مروی : بریتی یه له ژنانى فهرمانبهر لهزانکۆی سلیمانی.

راستگویی توئزینیهوه: راستگویی ئهم توئزینیهوهیه بریتی یه له قوناغى دواى دروستکردنى فورمى راپرسى و دواتر ئهو فورمه خرايه بهردهستى پسپۆرانى بواره که تابییین و تیییییهکانیان بخهنه روو وه به تیییییهکانیان سوود به توئزینیهوهکه بگهیهن.

چهمهکهکانى توئزینیهوه:

ژن :ژن رهگهزیکه له رهگهزمهکانى مروفايهتى ، رهگهز دهربرینیکی گشتی یه و دوو مانا دهبهخشیت نیرو مى ، نیر وهک مى نیهو ههردوکیان یهکتری تهواو دهکهن وهک له قورئانى پیروژدا و له سورمى ال عمران(36)دا هاتهو " ولس الذکر کالأنثى " ، ههریکهیان خاسیهت و تاییهتیهى خۆی ههیه له پیکهاتهی ئهنجامهکانى جهسته وئهرکهکانیدا که جیاوازه لهوى تر (رحمد /1998 ، 2).

بهرنامهى تهلهفزیۆنى: لهبهرنامهى تهلهفزیۆنیدا بیروکیهک دهریتیه روو بهمههستى چارسهسرکردن بهبهکارهینانى دهنگ و رهنگ وملهماوهیهکی زهمهنى دیاریکراوا .

کهئاله ناسمانییهکان: مههست لهکهئاله کوردییه ناسمانییهکانه

بهرنامهى خواردنسازى: بریتی یه له وهبرنامهى که تیايدا خواردن دروستدهکریت بۆ مههستى فیروبون لهناو چوارچیوهی بهرنامیهکدا کهماوهی بهرنامهکهو کاتى پهخشى بهرنامهکه دیاریکراوه .

گهشهپندان: مههست لى گهشهکردن و پشکوهنتنى بوارهکانى ژيانى نابورى کومهلايهتى روشنبیرییه بۆ تاکهکان و پشکوهنتنى کۆمهل

توئزینیهوهکانى پشوو: ههرچهنده توئزهر هيج توئزینیهوهیهکی لهسهر ئهم بابته دهستنهکهوت بهلام توئزینیهوهی نزیک لهبابتهکه دهست کهوت ئهوىش:

توئزینیهوهی باریان: (www.mobtath>com 25-5-2019) ئهم توئزینیهوهیه لهلایهن توئزهر ئهمدريان باریان کراوه بهناوى (دور وسائل الاعلام فى تقیف الیحي للمراه السعودیه بمدینه الرباج) توئزینیهوهیهکی مهیدانیه، له زانکۆی ملک بن سعود ، تیايدا توئزهر میتودی روپیوی بهکارهیناوه ومشتهی توئزینیهوهکesh ژنانه لهههمو چین و توئزهرهکان که بریتی بون له (350)کesh .

بەرنامه:

بەرنامه‌ی تەله‌فزیۆنی: بریتی یه له بیرۆکه‌یه‌ک له ڕێی تەله‌فزیۆنوه چارەسەر دەرکێت وەک نازارێک که هه‌مو توانایه‌کی ئامرازه‌کانی راگه‌يانندی تێدا یه ، پشت به وینه‌ی بینراو ده‌بستێت جا ئه‌گەر تۆمارکراو بێت یان راسته‌وخۆ ، به‌شیۆمه‌یه‌ک که قālێکی ڕوون و مەردەگرتی به‌مه‌یه‌ستی چارەسەرکردنی هه‌مو لایه‌نه‌کانی له‌ماوه‌یه‌کی دیاریکراودا ، به‌رده‌وام له‌گه‌شه‌کردنایه‌ و له‌ناستیکی دیاریکراودا ناوه‌ستیتوه ، (الحجاب ، 2004، 103)

بەرنامه ئهم زاراوه‌یه ((programme و pro-gram)) له‌ زمانێ ئینگلیزیدا ، له‌دووبه‌ش پێکدێت ، PRO به‌مانای "له‌جیاتی" و " gram به‌مانای مه‌به‌ست" واتا له‌جیاتی نوسین و وینه ، یان پیاوه‌لانی شتی (مجید ، 2011، 77) ، هه‌روه‌ها program به‌ واتای به‌رنامه (نه‌خشه‌) دێت ، programmer یش مه‌به‌ست له‌و که‌سه‌یه‌ که به‌رنامه‌که ئاماده‌ ده‌کات واتا به‌رنامه ئاماده‌کەر (القرادخی ، 2006، 751) ، به‌رنامه "برنامه‌ج- نشره" program ئه‌وه‌یه‌ که به‌هه‌ر هۆیه‌کی بڵاوکردنه‌وه په‌خش دەرکێت و باسی شتی ده‌کات ، ئاماژه‌یه‌ بۆ شیۆمه‌یه‌کی هونهری کاتیکی دیاریکراو بگرتیه‌وه ناویکی جیگیر هه‌بیت ڕۆژانه یا هه‌فته‌انه یا نیۆمانگ و مانگانه بۆ خسته‌ به‌رچاوی بابته‌کی هه‌ر یاریک و هونهری په‌خش به‌کاربێنیت ، (العبدول ، 2006، 520) ، به‌رنامه‌ی تەله‌فزیۆنی بیرۆکه‌یه‌ک یان چه‌ند بیرۆکه‌یه‌که له‌شیۆه یان قālێکی دیاریکراودا داده‌ریژریت ، بۆ هه‌نانه‌ی ئامانجیکی داواکراو و گه‌يانندی په‌يامیکی دیاریکراو ، پێکدێت له‌ وشه‌و موسیقاو وینه‌ی زیندو و جیگیر ، ده‌نگ و وینه‌ دوو ره‌گه‌زی یه‌ک ته‌واوکاری یه‌کن مۆف به‌کاری دێنیت بۆ په‌یوه‌ندیکردن و له‌به‌که‌گه‌شتن و به‌شاری له‌گه‌ل خه‌لکانی تر (الحسیب ، 2010، 39) ، بریتی یه‌ له‌ بیرۆکه‌ یه‌ک له‌ ڕێی تەله‌فزیۆنوه چارەسەر دەرکێت که هه‌مو توانایه‌کی هۆیه‌کانی راگه‌يانندی تیا یه‌، پشت به‌ وینه‌ی بینراو ده‌بستیت له‌ شیۆه‌ی قālێکدا و له‌ماوه‌ی کاتیکی دیاریکراودا هه‌مو لایه‌نه‌کانی چارەسەر ده‌کات ، به‌رنامه‌ی تەله‌فزیۆنی به‌رده‌وام له‌ گه‌شه‌کردنایه‌ و له‌ ناستیکدا ناوه‌ستیت ، به‌پێی جیاوازی ناوه‌ڕۆکه‌که‌شی راگه‌ياندن و فیرکردن و ئاراسته‌کراو و گālته‌نامیز و ڕیکلام ئامانجه‌کانی ده‌پکێت (خوالده ، 2004، 81) ، له‌کۆی ئه‌و پێناسانه‌ی کران ، لێر هه‌و ده‌گه‌ینه‌ ئه‌وه‌ی بلێن به‌رنامه‌ی تەله‌فزیۆنی ، خسته‌ ڕووی بیرۆکه‌یه‌که یان بابته‌یکه به‌ پشت به‌ستن به‌ پێشۆ و پێشکه‌شکار و دیکۆر و موسیقاو وینه ، جا میوانی ئێو ستۆدیۆ هه‌بیت یان نا وه‌ به‌شیۆه‌ی راسته‌خوبیت یان نا .

جۆره‌کانی به‌رنامه به‌ پێی ناوه‌ڕۆک

ناوه‌ڕۆکی به‌رنامه دەرکێت به‌چه‌ن جۆریکه‌وه (الخرعل ، 2001، 89) :

1- به‌رنامه گه‌توگۆیه‌یه‌کان: هه‌مو به‌رنامه گه‌توگۆیه‌یه‌کان ده‌گرتیه‌وه میوانیک بیت یان زیاتر بۆ گه‌يانندی ڕاوبه‌جۆنیک یان خسته‌ن ڕوی کێشه‌ چارەسەرکردنی (هه‌مان سه‌رچاوه ، 88) .

2- به‌رنامه هه‌مه‌رنگه‌کان یان کات په‌سه‌ربردن: مه‌به‌ست لێی گālته‌و پێکه‌نین وەک به‌رنامه‌ی گۆرانی و میوزیک و پێشیرکی به‌مه‌یه‌ستی دله‌خۆشکردنی بینر و له‌بۆنه‌ گرنگه‌کاندا پشکی زۆری هه‌یه (حمیدی و عوسمان ، 2010، 172) .

3- به‌رنامه ئایینه‌کان: ڕه‌واله‌کردنی بۆنه‌ ئایینه‌کان بگه‌و به‌رنامه‌ی تابه‌ت به‌ دۆزه ئایینه‌کان (هه‌مان سه‌رچاوه ، 170) .

4- به‌رنامه وه‌رزشیه‌کان: زۆر له‌ که‌ناله‌کان گرنگی زۆری پێده‌ده‌ن به‌ پێشکه‌شکردنی هه‌والی وه‌رزشی و به‌رنامه‌ی وه‌رزشی و په‌خشی یارییه‌ جیهانییه‌کان و به‌رکردنه‌وه‌ی هۆشیاری بۆ سوده‌کانی وه‌رزش ((خوالده ، 2004، سه‌رچاوه‌ی پێشو ، 87) .

5- به‌رنامه‌ی دراما: ئامانجی کاته‌سه‌ربردن و ئاراسته‌کردنی کۆمه‌لایه‌تیه‌ به‌ پێشکه‌شکردنی کردارو گه‌توگۆ ، چه‌ندین هونهر له‌خۆده‌گرتیت ، زانایانی ده‌رونی پێیان وایه‌ نواندن گرنگترین ئامرازه‌ بۆ هه‌نانه‌ی چاکبونه‌وه‌ی ده‌رونی و که‌مه‌کردنه‌وه‌ی دله‌راوکی (خوالده هه‌مان سه‌رچاوه ، 2004، 84) .

6- به‌رنامه هه‌والیه‌کان (البرامج الاعلامیه): ئامانجی ئهم به‌رنامه‌یه ئاگادارکردنی جه‌ماوه‌ره له‌سه‌ر ڕوداوکانی ناوه‌مو ده‌روه ، بۆ پێشکه‌شکردنی زانیاری له‌سه‌ر راستیه‌یه‌کان و ڕوداوکان که خۆی له‌ که‌مه‌سه هه‌والیه‌کاندا ده‌بینیتوه‌وه‌ و هه‌ک: درێژه‌ی هه‌والیه‌کان کورته‌ی هه‌والی بابه‌ته‌ خزمه‌تگوزارییه‌کان بابه‌ته‌ ئابورییه‌کان (بازاری پارمو ، بوریه ، وه‌رزش.. هتد) شیکردنه‌وه‌ی هه‌والی ڕاپۆرتی تیردراوان و په‌یامنیان و به‌رنامه هه‌والیه‌یه‌کانی و هه‌ک ڕۆژنامه‌وانی

7- به‌رنامه ڕۆشنیریه‌یه‌کان: ئه‌و به‌رنامه‌یه‌ که بیرو هزر و هونهر و پێدانی زانیاری له‌سه‌ر بواره جیاجیاکان و دیارده ڕۆشنیریه‌یه‌کان و هه‌ک: بواری ئه‌دبی و : زانسته‌کانی ، پزیشکی ، ئه‌ندازیاری ، گه‌ردوون ، سه‌روشت . بواری هونهری شیۆمه‌کاری ، هه‌لکۆلین ، وینه‌گرتن ، موسیقا ، بواری مۆفایه‌تی: و هه‌ک که‌سیتی و میژوبی و کۆمه‌لناسی ، فه‌لسفه‌ و ، سیاسه‌ت و یاسا . بواری ئاین: قورئان ، شیکردنه‌وه .

8-بهرنامه گالته نامیزه‌کان: بریتین لهو بهرنامانه‌ی که نامانجیان کاتبه‌سهربردرنه له‌گه‌ل ږمچاوکردنی نامانجی بهرنامه‌کهو گونجاندنی له‌گه‌ل کومه‌ل‌گه و بهر زکردنه‌و‌ی ناستی زه‌وقی هونه‌ری جه‌ماور ، و هک بهرنامه‌ی هه‌مه‌رنگ ، پتیشپرکئ ، نمایشی هونه‌ری ، گورانی ، دراما.

رهگزه‌کانی به‌رنامه‌ی گفتوگو (الحسینی، 2005، 115): به‌رنامه چه‌ند ره‌گه‌زیک له‌خۆ ده‌گه‌ریت :

1-پیشکشگار:نمونه که سه پیه که تممیلی کفاله که دهکات وله ههمان کاتیشدا له جیی بینریشنه لهیرسیار کردندا

2-ميوان : رهگهزيكي سهرهكيه لهنيو بهرنامه ي گفتوگوويدا

3-بابتی، گفتوگو: بیرۆکه‌ی گفتوگو که شیده‌کاته‌وه

4-نامانجی گفتوگو: بیدارستونهانی زانیاریه لسهربابتهکهو وکارکردن لسهرجه‌ماویره یومابه‌ستیک .

گہشہ ییدان ورا گہ یاندن:

گەشەپېندان لەبنەرەتدا لە (نمو) ی عربییدا بەواتای زیادیبون دیت ، ئاماژەشە بۆ پرۆسەی زۆربون یان بەردەوامبون لە ژياندا ، کە بریتی یەلە : "پروسیەکی بەشداربوە لە گۆرینی کۆمەلایەتی بەئامانجی پیشکەوتنی مادی و کۆمەلایەتی (العموش ، 2009 ، 198) تێگەشتن لە گەشەپێدان development لە جەنگی جیهانی دووم سەرپهه‌لداوه ، سەرەتا لەزانستی ئابوریا دەرکەوتوو وەک ئاماژە بەکاهاتوووە بۆ پرۆسەی ڕودانی کۆمەڵیک لەگۆرانکاری لەکۆمەڵگەدا بەئامانجی زیادکردنی توانای گەشەکردنی خود بەباشکردنی ژیانی تاکەکان و تێرکردنی حەزەوئارەزووەکانی (الحسانات ، 2011 ، 130) ، راگەیانندیش وەک ئامرازەکان راگەیانندن ڕۆلێکی گرنگی هەیە لە گەشەپێدانی کۆمەڵگەو ڕودانی گۆرانکارییەکان و پەیمۆندییەکی کۆنیا ن هەیە پێکەوه (ولبورشرام) پتی وایە کە ڕۆلی راگەیانندن و گەشەپێدان ڕۆلی راگەیانندنە لە فراوانکردنی تێروانیی خەلک و دەتوانیت وەک چاودێر بیت ، وەدەتوانیت سەرئەربکەشتیت بۆ بابەتی دیاریکراو و تموخی خەلک زیادبکات وکەشێکی گونجاو دروستکات بۆ گەشەپێدان بۆ فێربون و بڕیاردان ، ئەوبەرپرسیاریتییانەی دەکوێتە سەر راگەیانندن لەگەشەیی کۆمەڵگە وادەکات پەیمۆندی نیا ن راگەیانندن و گەشەکردن نزیکترین لە یەکترەموو بەتایبەت لە ولاتانی سییەم کەئەمەش حکومەت لێی بەرپرسە پلانی بۆ دارپێژیت چونکە دەزگاکانی راگەیانندن لەژێردەستی خۆیایەتی ،بەرای توێژەریش (هەرچەندە دەزگای راگەیانندن لەهەرمی کوردستان دابەشبوو بەسەر حیزبی و سییەرو کەرتی تایبەت) ، راگەیانندن دەتوانیت لە ڕێی ئەرکەکانەوه ڕۆل ببینیت لە گەشەکردنی کۆمەڵدا وەک:ئەرکی فێرکردن وگۆڕینی ڕه‌فتارو کاتەسەربردن و چاودێریکردن وئامادەکردنی خەلک بۆ ئەنجامدانی کاری نوێ ڕۆلی خویان بگێرن وەک نەتەوه لەنێو نەتەوه‌کاندا و لەڕێی زیادکردنی زانیاری لەسەر بابەتی ناوخۆیی و نێودەوڵەتی (الحسانات هەمان سەرچاوه ،، 2011 ، 181) بۆیە بەرنامەی خواردنسازی بەپێی جۆری بەرنامەکان و ئەرکەکانی راگەیانندن بەجیاباسنەکراوه بەلگەو لەنێوئەرکەکاندا دەچێتە ناو ئەرکی فێرکارییەوه لەبەرئەوهی ئەم بەرنامەی تەلەقزیۆنیە لە ناو مەتبەخی ستۆدیۆی کەناله‌کەوه کە پیشکەشکاریک یان زیاتر پیشکەشی دەکات بەمەبەستی فێرکردنی بینەرە بەزۆریش لە چێشتلێنەرەبەناوبانگەکان پێکدێن خواردن ئامادەدەکەن و قوناغ بەقوناغ ئەوخواردنە دەخەنە ڕوو کەدروستی دەکەن بەزۆریش ئەم بەرنامانە دەچنە نێوبەرنامە فێرکارییەکان و ئەرکی گەشەپێدان کە فێرکردنی گەلە بە لێھاتویییەنویکان کە لێرەشدا خوارنی نوێ دەگرتەوه بۆ فێربون موه هەندیکجاریش پیشبرکی لەخۆدەگریت بەمەبەستی کاتەسەربردن (-6 ar.m.wikipedia.org

2019

بیردۆزه ی بـلاوکردنهوه ی داھینان Diffusion of Innovations (المکاوی ، السید، 2014، ی 258):

بەپیتی ئەوێ ئەم تۆیژینەمویە لەسەر بەرنامەخواردن سازیبیەکان ئەنجامدراوە ئەم بەرنامانەش تیایدا خواردنی نوێ و کەمەسەیی خۆراکی نوێ و نامیزی نوێی تیادا بەکار دیت بۆیە باشترین بیردۆزی بوارێ راگیانندن بۆی بگونجیت بیردۆزی داھێنانە و اتا (نفریە الەبتکارات) ە کەباس لە داھێنان دەکات لەرووی نامیز و بەرھەمھێنانەو ، ئەم بیردۆزێ زانای بوارێ کۆمەڵناسی لادێ (روجرز) دايناوه ، بەمەبەستی نوێبونەوێ کۆمەڵگەیی لادینی ئەمەریکی و گونجانەندیان لەگەڵ گۆرانکاری نابوری و کۆمەڵایەتی بۆدروستتونی کۆمەڵگەییکی نوێ و بەکارھێنانی نامیزی نوێ و کەمەسەیی نوێ بۆ بوارێ بەرھەمھێنان ، ئەمەش بەپیرینی (5) قوناغ قوناغی بیرۆکە: awareness stage لێرەدا تاک بۆیە کەمجار گۆییبستی بیرۆکە یان فیزی دەبیت ئەم قوناغە بەکەلیلی رێگا دادەنرێت .

- 1- قوناغی گرنگیدان: interest حمز کردن بز انین و بدهستهینیانی زانیاری تیدیاهو دمیته نامانج
- 2- قوناغی هه‌سه‌نگاندن: evaluation لیره‌دا هه‌لی دمه‌سنگینیت بز انیت سودی همیه یان نا
- 3- قوناغی نه‌زمونى :بؤماوه‌یه‌کی دیارپکراو تاقدیمکاتهو
- 4- قوناغی بیاده‌کردن: adoption واتا لیر دا جتبه‌جیده‌کر بیت .

1- وهلامی مشتتهی توئزینهوه به پینی بینینی بهرنامهی خواردنسازی :

له وهلامی نهو پرسیاره دا که سهیری بهرنامهکانی خواردنسازی دهکویت ، دهردهکویت که رادهی بینینی نهو بهرنامه نه وهلامی بهلئی ریزمیکی زوری وهرگرتووه به ریزه ی 86.1 ئههش نهو دهردهکات که نهو بهرنامه بینینی زوره ، وهک له خشتهی (1) دا دیاره .

خشتهی (1) وهلامی مشتتهی توئزینهوه بو بینینی بهرنامهی خواردنسازی

ههلبزار دهکان	دووبار مېوونهوه	%	پلهبندی
بهلئی	93	86.1	یهکهه
نهخیز	15	13.9	دووهه
کو	108	100.0	

2- وهلامی مشتتهی توئزینهوه بهپیی هۆکاری سهیرهکردنی بهرنامهی خواردنسازی :

بهپیی وهلامی مشتتهی توئزینهوه وهلامی هزم لئی نه زورترین ریزه ی بههستهینهوه 60.0 وهک له خشتهی (2) دا دیاره .

خشتهی (2) وهلامی مشتته بهپیی توئزینهوه بو هۆکاری سهیرهکردنی بهرنامهی خواردنسازی

ههلبزار دهکان	دووبار مېوونهوه	%	پلهبندی
هزم لئی نییه	9	60.0	یهکهه
ناقههه نییه	2	13.33	سئیهه
ئاگام لئی نییه	4	26.66	دووهه
کو	15	100.0	

3- وهلامی مشتتهی توئزینهوه بو چوئیتی سهیرهکردنی بهرنامهی خواردنسازی :

بهپیی وهلامی مشتتهی توئزینهوه دهردهکویت که وهلامی بهپیی کات زورترین ریزه ی بههستهینهوه به ریزه ی 86.1 ، ئهه نهو دهردهکات که بینینی نهو بهرنامه جیگیریه ، زانیاری زیاتر له خشتهی (3) دایه .

خشتهی (3) وهلامی مشتته بهپیی چوئیتی سهیرهکردنی بهرنامهی خواردنسازی

ههلبزار دهکان	دووبار مېوونهوه	%	پلهبندی
ههفتانه	3	3.2	سئیهه
بهپیی کات	80	86.0	یهکهه
به پینی جووری خواردن	10	10.8	دووهه
کو	93	100.0	

4-وه‌لامی مشتەوی توێژینه‌وه بۆ بینینی کام به‌رنامه‌ی خواردن‌سازی یه :

بمبئی وه لّامی مشتهی توڙینهوه دیاره که زورترین ریژه بو وه لّامی بهرنامهی چیژبرکئییه به ریژهی 55.9 ، نهمهش نهوه دهرمخات ئهو بهرنامهیه بینهری زوره و دیاره که هوکاری ههیه ، دواى ئهویش پشکو شو بهر ریژهی 29.0 و مک له خشتهی له خشتهی (4) دیاره .

خشته‌ی (4) وه‌لامی مشته‌ی توژیینه‌وه بۆ بینینی کام به‌رنامه‌ی خواردن‌سازی یه

هەلبژاردەکان	دوو بار مەبۆنەو	%	پەلەبەندی
پیشبرکی لە کۆردماکس شوو	52	55.9	یەكەم
پشکو شو لە nrt2	27	29.0	دووم
هەردووکیان	14	15.1	سێیەم
کو	93	100.0	

5- وه‌لامی مشتەهێ توێژینه‌وه بۆ یانله‌ری بینینی به‌رنامه‌ی خواردن‌سازی :

له وه لامي پرسپياري پالنهي بينيني بهرنامه‌ي خواردنسازي که شانس‌ي هملېژاردني وه لاميک زياتريان دراوتمې دهرمه‌کويټ زورترين پالنهره‌لېژارده‌ي خواردني نوټ دروستدکات بهرېژه‌ي 21.1% ، ټمېش ټوه دهرمخات که بينهر حمزي به فيربوني دروستکردني خواردني نوييه دواي ټمويش وه لامي خواردني خوټ دروستدکات بهرېژه‌ي 15.6%، زانياري زياتر لمخسته‌ي (5) دا دياره.

خشته‌ی (5) وه‌لامی مشتە‌ی توێژینه‌وه بو‌یالنه‌ره‌كان

هەلبەژار دەکان	دوو بار مەبوە	%	پلە بەندی
خوار دنی خۆش دروستدەکات	28	15.6	دووەم
خوار دنی نوێ دروستدەکات	38	21.1	یەکەم
پێشکەشکردنەکەم بە دلە	22	12.2	پێنجەم
بەرگە ی هونەری تێدا یە	13	7.2	شەشەم
پێشبرکێی تێپایە	17	9.4	هەشتەم
میوان بانگهێشت دەکات	27	15.0	سێیەم
هەست بە نێسراحتی مێشک و دەروەنم دەکەم	15	8.3	حەوتەم
ڕۆشنایی خوار دنی گەلان وەر دەگرم	20	11.1	چوارەم
کۆ	180	100.0	

6- وهلامی مشتھی توژیینهوه بۆ وهگرنتی زانیاری :

بهیپی وهلامی مشتھی توژیینهوه دهرکهوتوو وهلامی مام ناوهند بۆ وهگرنتی زانیاری زۆرتین ریزهی وهگرنتوو 37.6 ئهمه ئهوه دهرمخات که زانیاری لهوبهرنامانه وهگرنت ، وهک لهخشتهی (6) دا دیاره .

خشتهی (6) وهلامی مشتھی توژیینهوه بۆ وهگرنتی زانیاری

ههلبژاردهكان	دووبارهبوونهوه	%	پلهبهندي
زۆر	9	9.7	چوارهم
مام ناوهند	35	37.6	یهكهم
كههم	30	32.3	دووم
ههركیز	19	20.4	سێیههم
كو	93	100.0	

7- وهلامی مشتھی توژیینهوه بۆ فیربونی خواردنی نوێ :

بهیپی وهلامی مشتھی توژیینهوه دهرکهوتی که وهلامی تارادهیهک بۆ فیربونی خواردنی نوێ زۆرتین ریزهی بهدهستهیناوه بهریزهی 57.0 ئهمه ئهوه دهرمخات که بینهردهیهویتی خواردنی نوێ فیربیت و سودلهوبهرنامانه وهگرنت ههروهک لهخشتهی (5) یشدا ههمان وهلام بهرزترین ریزهیه ، زانیاری زیاتر له خشتهی (7) دایه .

خشتهی (7) وهلامی مشتھی توژیینهوه بۆ فیربونی خواردنی نوێ

ههلبژاردهكان	دووبارهبوونهوه	%	پلهبهندي
زۆر	5	5.4	چوارهم
تارادهیهك	53	57.0	یهكهم
كههم	23	24.7	دووم
ههركیز	12	12.9	سێیههم
كو	93	100.0	

8- وهلامی مشتھی توژیینهوه بۆ گفتوگۆکردن لهسههري :

بهیپی وهلامی مشتھی توژیینهوه بۆ گفتوگۆکردن لهسههري ئهوبهرنامانه زۆرتین وهلام ئهمیه گفتوگۆی ناکهن بهریزهی 38.7 ، زۆرتین زانیاری له خشتهی (8) دایه .

خشتهی (8) وهلامی مشتتهی توئژینهوه بۆ گفتوگۆکردن لهسهیری

ههلبژاردنهكان	دووبارهبوونهوه	%	پلهبهندی
مالهوه	30	32.3	دووه
هاورێكانم	27	29.0	سێیه
گفتوگۆی ناكهم	36	38.7	یهكهم
كو	93	100.0	

9- وهلامی مشتتهی توئژینهوه بۆ وهگرتهی زانیاری تهندروستی :

لهوهلامی پرسپاری وهگرتهی زانیاریدا دیاره كه زۆرترین رێژه وهلامی بهلێ وهریگرتووه بهرێژهی 58.1، ئهمهش دهریدمخات كه ئهوهنامانه سودی ههیه بۆ بیهی بۆ زانیاری تهندروستی، وهك له خشتهی (9) دا دیاره .دهركهوتوه كه ئهنجای ئهمپرسپاره بۆ وهگرتهی زانیاری تهندروستی رێژهی زۆری ههناوه وهك ئهنجای پرسپاری توئژینهوهكهی پێشو وایه كه ئهویش بۆ وهگرتهی زانیاری تهندروستی رێژهی زۆری ههناوه .

خشتهی (9) وهلامی مشتتهی توئژینهوه بۆ وهگرتهی زانیاری تهندروستی

ههلبژاردنهكان	دووبارهبوونهوه	%	پلهبهندی
بهلێ	54	58.1	یهكهم
نهخیر	39	41.9	دووه
كو	93	100.0	

10- وهلامی مشتتهی توئژینهوه بۆ خهريكبون بهكاریترووه:

لهوهلامی پرسپاری لهكاتی بیهینی ئهوهبهرنامانه خهريكی کاریترو دهبیت دهركهوتووه كه وهلامی ههردوو ههلبژاردنه زۆر نزیکن لهیهكتریهوه وئهمده جیاوازیی ههچنده وهلامی نهخیر زۆرترینهوه به رێژهی 50.5، وهك لهخشتهی (10) دا دیاره .

خشتهی (10) وهلامی مشتتهی توئژینهوه بۆ خهريكبون بهكاریترووه

ههلبژاردنهكان	دووبارهبوونهوه	%	پلهبهندی
بهلێ	46	49.5	دووه
نهخیر	47	50.5	یهكهم
كو	93	100.0	

11-وه‌لامی مشتەمی توێژینه‌وه بو گۆرینی شیوازی خواردن:

له‌وه‌لامی پرسپیری گۆربینی شیوازی خواردن ئاماده‌کردن دهرکه‌وتوووه که وه‌لامی تارادهمی‌ک زۆرتیرین ریژه‌ی به‌ده‌سته‌ئیناوه 64.5، ئه‌مه‌ش ئه‌وه دهرمخات که دیاره ئه‌وبهر‌نامه‌ه رۆلی هه‌یه له‌سه‌ر بینهر و شیوازی ئاماده‌کردنی خواردن ده‌گۆرن ، زانیاری زیاتر له‌خشته‌ی (11)‌دادیاره .

خشته‌ی (11) وهلامی مشته‌ی توژینه‌وه بۆ گۆرینی شیوازی خواردن

هملېزار د مکان	دووبار مېوونه	%	پلمېندى
زور	2	2.2	سنيهم
تار ادميک	60	64.5	يهکم
هرگيز	31	33.3	دووم
کو	93	100.0	

12- وه لامی مشتہی تویرینہوہ بۆ گرنگیدان بهیای و خاوینی :

و مک له وه لامي پرسياري گرنگيدان بپاک و خاوينيدا دمره کمونيت که زور ترين وه لام همليز اړدهي تاراديهک به ريژه ي 40.86 بده ستيه نواه ، و مک له خسته ي (12) دادپاره .

خشته‌ی (12) وه‌لامی مشته‌ی تویرینه‌وه بو گرنگیدان به پاک و خاوینی

هملئزار دهكان	دووبار ميوونهوه	%	پلا بڼدى
زور	21	22.6	سټيهم
تارا دميک	38	40.86	يهکم
هرگيز	34	36.6	دووهم
کو	93	100.0	

13- وهلامی مشتھی توئژینهوه بۆ گۆرینی نامیر:

وهك له وهلامی پرسیاری گۆرینی نامیر لهكاتی ئامادهکردنی خواردن دهرهكهوئیت كه زۆرتین وهلام ههلبژاردهی نهبووه به ریزهی 55.9 بهدهستهینهناوه ، وهك لهخشتهی (13) دادیاره .

خشتهی (13) وهلامی مشتھی توئژینهوه بۆ گۆرینی نامیری خواردنسازی

ههلبژاردمهكان	دووبارهبوونهوه	%	پلهبندی
زۆر	2	2.2	سێیهم
تارادیهك	39	41.9	دووهم
ههركیز	52	55.9	یهكهم
كو	93	100.0	

14- وهلامی مشتھی توئژینهوه بۆ رازاندنهوهی خواردن:

وهك له وهلامی پرسیاری رازاندنهوهی خواردن دهرهكهوئیت كه زۆرتین وهلام ههلبژاردهی تارادیهك به ریزهی 59.1 بهدهستهینهناوه ، ئهمش ئهوهدهكهئینیت كه گرنگیدان به رازاندنهوهی خواردن گرنگه و گرنگی پێدهدریت ، وهك لهخشتهی (14) دادیاره .

خشتهی (14) وهلامی مشتھی توئژینهوه بۆ رازاندنهوهی خواردن

ههلبژاردمهكان	دووبارهبوونهوه	%	پلهبندی
زۆر	23	24.7	دووهم
تارادیهك	55	59.1	یهكهم
نهبووه	15	16.1	سێیهم
كو	93	100.0	

15- وهلامی مشتھی توئژینهوه بۆ هاندان بۆ ئامادهکردنی خواردن :

وهك له وهلامی پرسیاری هاندان بۆ ئامادهکردنی خواردن دهرهكهوئیت كه زۆرتین وهلام ههلبژاردهی تارادیهك به ریزهی 60.2 بهدهستهینهناوه ، وهك لهخشتهی (15) دادیاره .

خشته‌ی (15) وه‌لامی مشته‌ی تووژینه‌وه بو هاندانی ناماده‌کردنی خواردن

هه‌ڵبژاردەکان	دوو بار مەبۆنەو	%	پلەبەندی
زۆر	23	24.73	دووەم
تاریکە	56	60.2	یەکەم
نەبۆوە	22	23.7	سێیەم
کۆ	93	100.0	

16- وه لامي، مشتهی توپژینه وه بۆ به کارهێنای، که رهسهی نوێ، خواردن :

و هک له وه لامي پرسپاری بهکارهینانی که مرهسه ی نوی خواردن دهره کهویت که زورترین وه لام هملیزاردی تارادیهک به ریژه ی 69.9 بهدستیهیناوه ،نهمش نهو دهرمخات که نهو بهر نامانه بینر هاندهدن که که مرهسه ی نوی خواردن بهکار بینن وهک لهخشته ی (16) دادبار ه .

خشته‌ی (16) وه‌لامی مشتە‌ی توژی‌نه‌وه بو به‌کاره‌ینانی که‌ره‌سه‌ی نویی خواردن

هه‌لبژاردەکان	دووبارەبوونەوه	%	پلەبەندی
زۆر	8	8.6	سێیەم
تاراڤمێک	65	69.9	یەکەم
نەبووه	20	21.5	دووەم
کۆ	93	100.0	

17- وه لامي مشتەي تويزينه وه بۆ بوني خەرجي تيجون بۆ ئەو بەرنامانە:

و مک له وه لامي پرسياري بوني خمرجي وبری تيجون بو ئهو خواردنانه دمر مکوئيت که زور ترين وه لام همليز اردهی نارادميک به ريژه 63.4 بدمستيهيناوه ،نهمش ئهوه دمر مخات که ئهو بهرنامانهو خواردنانه تيجونی ههيه ، و مک لهخشتهی (17) داديار ه.

خشته‌ی (17) وه‌لامی مشتە‌ی توژیڤنه‌وه بۆ بونی خەرجی تیچون بۆ وه‌و خواردانە

ههلبژار دهكان	دوو بار مېوونه وه	%	پلمبېندى
زور	21	22.6	دووم
تار ادميهك	59	63.4	يهكم
نمېووه	13	14.0	سنيهم
كو	93	99.99	

18- له نه نجامی گريمانه:

له‌ئەنجامی بەکارهێنانی هاوکۆلکەیی شیکاری و اتا (تحلیل‌العاملی) دەرکەوتوووە کە ئەو بێرنامانە کاریگەرییه‌کی بەهێزی نیه له‌سەر ژنان ، چونکە هەر وەک دەرکەوتوووە کە له‌ئەنجامی ئەو بێر سيارانه‌ی له‌ مشته‌ی توێژینه‌وه‌که‌ کر او ه ئەنجامه‌که‌ی بێر ئێه‌ی

55.978 كمنههش ریزمهکی مام ناومنده واتا بههیز نیه ههروهک لهخشتهی (18) دهرخراوه بویه پیچهوانهی گریمانهکه دهرچووه، له نهجای شیکاری هۆکارمکانی پرسیارمکانی خشتهی (18) بۆ بابتهی توژیینهوهکه رۆلی بهرنامهخواردنسازیههکان دهردهکهویت که، لههیر نهوهی نرخي تاییهتی ههگزاراوێک لهپرسیارمکانی خشتهکهدا له ریزهی (1) زیاتره دهبیتههوی دروستبونی (4) پیکهاتهکهی خشتهی (19) کهکاریگهرییهکان، ههربویه ریزهی سهدی هاوشیوهیونی گشتی خشتهی (18) بۆتههوی دروستبونی کاریگهری ههپیکهاتهیهک که پیکهاتهی (1،2،3،4) ه، لهخشتهی (19)، ههروهه کۆی ریزهی سهدی هاوشیوهیونی گشتی ههموکاریگهرییهکان بهر ریزهی 55.973 یهت که کۆی کاریگهرییهکانه.

خشتهی (18) هۆکاری دروستبونی کاریگهری پیکهاتهکان

پیکهاتهی	نرخي تاییهت ههگزاراوێک	% هاوشیوهیونی گشتی	کۆی ریزکراوی % هاوشیوهیونی گشتی
ئهگهسهیری دهکهیت چۆن سهیری دهکهیت	4.020	28.713	28.713
زیاتر سهیری کام بهرنامه دهکهیت	1.394	9.954	38.668
تاچهی پشت بهو بهرنامه دهکهیت بۆ وهگرتهی زانیاری خواردن ئامادهکردن	1.274	9.100	47.768
نهجای بیهینی ئهو بهرنامهیه فیری خواردنی نوێ بوویت	1.149	8.210	55.978
دواترلهگهڵ کۆی گفتوفۆ لهسهه ئهو خواردنانه دهکهیت	.972	6.941	62.919
پیت وایه ئهو بهرنامهیه جگه له خواردن زانیاری تهندروستیت دهداتی	.907	6.479	69.398
کاتیک سهیری ئهوبهرنامهیه دهکهیت خهیریکی هیچ شتیکیتر دهبیته	.777	5.552	74.949
بهرنامهکانی خواردن دروستکردن هانیداویت شیوازیچیشتلینان بگوریت	.661	4.721	79.670
ئهو بهرنامهیه وای لیکردیتگرنگی بدهیته پاک و خاوینبه کاتی چیشته دروستکردندا	.654	4.673	84.343
ئهو بهرنامهیه هانیداویت ئامیرهکانی ئامادهکردنی خواردن بگوریت و ئامیری نوێ بهکاربهیته.	.571	4.082	88.425
ئهو بهرنامهیه هانی داویت خواردن برازینیتهوه	.486	3.472	91.897
ئهو بهرنامهیه وای لیکردویت زیاتر حمز به ئامادهکردنی خواردن بکهیت	.452	3.231	95.128
ئهو بهرنامهیه هانیداویت ههینی خواردن بهکار بهیته که پیشتر بهکارت نههیناوه بۆ ئاماده کردنی خواردن	.372	2.659	97.787
پیت وایه ئهو بهرنامهیه خهرجی ههیه بۆ کرینی کههستهی خۆراک و ئامیری بهکارهینراو	.310	2.213	100.000

19- نهنجامی، شیکاری، ھۆکارهکانی، رۆلی، بهرنامه خواردن سازییهکان لای ژنان :

له ئەنجامی دەرھێنانی ھۆکاری شیکاری ئەرپرسیارانەیی لای خوارمۆه لێگەڵ بابەتی توێژینەمۆکەدا ، دەرکەوتووہ کہ لەمۆی (14) پرسیار ولەھەر چوار پیکەتەمکەدا (8) پرسیار کاریگەریان بەھێزە بۆ رۆلی بەرنامەیی خواردنسازی لای ژنان لەمۆش رازاندنمۆی خواردن لەھەمویان بەھێزترە 0.74 و بەکارھێنانی ھەندئ خۆراک بۆ خواردنسازی کەمبیشتر بەکاری نەھێناوہ 0.72، دۆای ئێوانیش ھاندانیان بۆ شێوازی چێشتلنن بگۆرن 0.68 ، ھەرۆھا پیکەتەیی دووم کہ کاریگەری کەمترە لەھی یەکەم پرسیاری لەکاتی سەرکردنی ئەرپرنامەییەدا خەریکی چی دەبێت لەھەمویان بەھێزترە 0.87 و پێدانی زانیاری تەندروستی دەدات 0.69 یە ، بۆ پیکەتەکانبێریش بەوشێمۆیە وەک لەخشتەیی (19) دیارە .

خشته‌ی (19) هۆکاری شیکاری

پیکهاته‌ی هۆکاره‌کان	پیکهاته‌ی هۆکاره‌کان				پرسپاره‌کان
	پیکهاته‌ی چوارهم	پیکهاته‌ی سنیهم	پیکهاته‌ی دووهم	پیکهاته‌ی یه‌که‌م	
0.69	0.17	0.34	0.03	0.74	ئهو به‌رنامه‌یه هانی داوایت خواردن برارینیته‌وه
0.56	-0.17	-0.08	-0.10	0.72	ئهو به‌رنامه‌یه هانیداوایت که هه‌ندێ خواردن به‌کاربێنیت که پیشتر به‌کارت نه‌هێناوه بۆ ئاماده کردنی خواردن
0.48	-0.06	-0.06	0.14	0.68	به‌رنامه‌کانی خواردن دروستکردن هانیداوایت شیوازی چیشتلانانت بگۆریت
0.47	0.07	0.12	0.06	0.67	ئهو به‌رنامه‌یه وایلێکردوایت زیاترهم به ئاماده‌کردنی خواردن به‌که‌یت
0.52	-0.18	-0.10	0.21	0.66	تا چه‌ن پشت به‌و به‌رنامه‌نه ده‌به‌ستیت بۆ وه‌رگرنتی زانیاری خواردن ئاماده کردنت
0.57	0.36	0.04	0.12	0.65	ئهو به‌رنامه‌یه هانیداوایت ئامیزه‌کانی ئاماده‌کردنی خواردن بگۆریت و ئامیزی نوێ به‌کار به‌ی‌نیت
0.53	0.07	0.32	0.13	0.64	ئهو به‌رنامه‌یه وای لیکردوایت گرنگی به‌ده‌یت به پاک و خاوی‌نی له کاتی چیشت دروست کردندا
0.54	-0.31	-0.12	0.28	0.58	ئه‌نجامی بێینی یهو به‌رنامه‌یه فیزی خواردنی نوێ بویت
0.76	-0.03	0.02	0.87	0.02	کاتیک سایی ئهو به‌رنامه‌یه ده‌که‌یت خه‌ریکی هیچ شتیکیتر ده‌بیت
0.59	-0.09	-0.01	-0.69	-0.33	پێت وایه ئهو به‌رنامه‌یه جگه له له خواردن زانیاری نه‌دروستیت ده‌داتی
0.60	0.08	-0.76	-0.10	-0.05	دواتر له‌گه‌ڵ کێ گه‌توگۆ له‌سه‌ر ئهو خواردنه ده‌که‌یت
0.53	-0.02	0.73	-0.09	0.01	پێت وایه ئهو به‌رنامه‌یه خه‌ریکی هه‌یه بۆ کرینی که‌ره‌سه‌ی خوراک و ئامیزی به‌کار هێنراو
0.57	0.75	0.05	-0.01	0.09	ئه‌گه‌ر سه‌یری ده‌که‌یت چۆن سه‌یری ده‌که‌یت
0.43	-0.62	0.16	-0.03	0.12	زیاتر سه‌یری کام به‌رنامه‌یه ده‌که‌یت

دەر نهجانهکان :

ئهم تويزينهويه گهشتوته چهند دهر نهجاميک لهوانه :

- 1- دهر كهوتوه كه بينيني بهرنامهى خوار دنسازى له كهناله ناسمانيه كورد بيه كاندا زوره .
- 2- ههر چهنده ههر دوو بهر نامه كه بينهريان ههيه به لام دهر كهوتوه كه بينهري بهر نامهى چتر بركى بينهري زورتره .
- 3- له پالنهركانيش دهر كهوتوه له نيوياندا پالنهري خوار دنى نوئ دروسته كهن زياتره ودواتر يش بانگهيشتى ميوانى تيايه.
- 4- دهر كهوتوه كه ئهوبهر نامه نه ژنان زانبارى تهندروستى لئوه وهردهگرن ريزهيهكى باشى هيناوه .
- 5- دهر كهوتوه كه ئهوبهر نامه هانى ژنانى داوه شيوازي خوار دن بگورن
- 6- دهر كهوتوه كه ئهوبهر نامه نه ژنانى هانداوه بو راز اندنهويهى خوار دن
- 7- دهر كهوتوه كه ئهوبهر نامه نه ژنانى هانداوه بو ئاماده كردنى خوار دن وانا له نهجامى بينيني ئهوبهر نامه وه هزده كهن خوار دن دروست كهن
- 8- دهر كهوتوه ئهوبهر نامه نه ژنانى هانداوه بو بهكار هينانى كه رهسهى نوئ له خوار دنسازيدا
- 9- دهر كهوتوه كه ئهوبهر نامه نه تيجوى ههيه بو خوار دنسازى
- 10- دهر كهوتوه ئهوبهر نامه نه كارىگهري ههيه له نيوان ئهوبهر نامه نه ژنان وهك بينهري ئهوبهر نامه نه
- 11- له وه لامى گر يمانه كهدا بهر نامهى خوار دنساز بيه كانى كهناله ناسمانيه كورد بيه كان .

پيشنبارى تويزينهويه

ئهم تويزينهويه چهند پيشنبارى ههيه لهوانه :

- 1- خوار دنى كورد هوارى تياييت
 - 2- زورتر باسى لايهنى تهندروستى خوار دن بكرىت
- ئهم تويزينهويه چهند راسپاردهيهكى ههيه :
- 1- نهجامدانى تويزينهويه له سهه بهر نامه هههه جوهرهكانيتر
 - 2- نهجامدانى تويزينهويه له سهه هههه جوهرهكانيترى بهر نامه كانى خوار دن و شيرينى .

لیستی سه‌چاوه‌کان

فهره‌نگه‌کان:

بوکانی ، سابیر بکر ، میتودی توژیینه‌وهی زانستی ، خانه‌ی چاپ و بلاوکه‌راوه‌ی چوارچرا ، سلیمانی –هه‌ریمی کوردستان ، 2016

الجوده ، محفوف ، اسالیب البچپ العلمی فی میدان العلوم الاداریه، دار زهران لنشر والتوزیع، عمان-الاردن، 1997

الحجاب ، محمد منیر ، المعجم الاعلامی ، دار الفجر لنشر والتوزیع ، قاهره ، 2004

الحجاب ، محمد منیر ، رساسیات البحوپ الاعلامیه والاجتماعیه ، دار الفجر لنشر والتوزیع ، گ3 ، 2006 ، القاهره،

العبدول جهمال ،، فهره‌نگی راگه‌یاندن –ئینگلیزی-عهربی –کورد-کوردستان سلیمانی-2006

القرداغی مهرشید ،، فهره‌نگی نازادی ئینگلیزی کوردی، ده‌زگای چاپ واحسان سلیمانی، 2006

کتیبه‌کان :

رحمد ، حسین عبدالحمید ، علم اجتماع المراه ، مكتب الجامعی الحدیپ ، القاهره ، 1998

الحسینی ،امیره ، فن الکتابه للازاعه والتلفزیون ، دار النهجه العربیه ، بیروت-2005

الحسنات ، فاروق خالد،، الاعلام والتنمیة المعایره ، دار اسامه للنشر ، عمان ، 2011

الحمیدی عاگف، و ، حکیم عوسمان کارکردن له تله‌فزیون‌ده‌زگای چاپ و پمخشی سه‌ردهم، 2010

الحوالده جلال ،المژیع التلفزیونی التدريب والترهیل ،دار المعترز ، عمان-الاردن، 2004

الخرزل عبدالنبی ،، فن تحریر الاخبار والبرامج فی الفجائیات التلفزیونیة والقنوات الاثراعیه، دار النهجه ، بیروت 2001

العموش ، محمود عبدالله خوالده ، حسین علی ، علم النفس السیاسی والاعلامی ، دار الحامد للنشر ، عمان ، 2009

السید ،حسن عماد مکاوی ،لیلی حسین ، الاتیال ونقریاته المعایره ، دار المیریة للبنانیة ، گ11 ، قاهره ، 2014

محمد منیر حجاب ،نکریات ،دار الفجر لنشر والتوزیع ، قاهره ، 2010.

توژیینه‌وه‌کان :

الحسیب به‌هات ،، فن الحوار فی فجائیة گه‌لی کوردستان (شعب کوردستان)المچامین و الاسالیب ، به‌شی راگه‌یاندن زانکوی سلیمانی ، ماسته‌نامه‌ی بلاوکه‌راوه ، 2010

مجید،هیمن،البرامج السیاسیه فی الفجائیات الکوردیه ودورها فی تشکیل الوعي السیاسی للجمهور ،تیزی دکتورای بلاوکه‌راوه، 2011، زانکوی سلیمانی-به‌شیراگه‌یاندن